

№ 10.

Warszawa, d. 8 marca 1924 r.

№ 10.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Chmielna 2 m. 6, tel. 114-26.

Adres telegraficzny: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 4 kwartalnie.

CENA POJEDYŃCZEGO NUMERU Złp. 0 gr. 40.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

**SZWEDZKIE
ŁOŻYSKA
KULKOWE**

SKF

**Warszawa
Kopernika 13
Telefon 12-14**

339

**Spółka Akcyjna
FABRYK METALOWYCH**

NORBLIN, B-cia BUCH i T. WERNER

Warszawa, ul. Żelazna № 51. Tel. 18-80. Dyr. 60-80 i 220-33

Wykonywana na zamówienie:

BLACHĘ MOSIĘŻNĄ handlową w gr. 0,2 do 10 mm. KABEL miedziany goły.

BLACHĘ MIEDZIANĄ z czystej elektrolitycznej miedzi. SZTANGI mosiężne i miedziane do 50 mm.

DRUT MOSIĘŻNY i miedziany w średn. od 0,10 do 10 mm. SZYNY miedziane.

Rury mosiężne i miedziane ciągnięte, bez szwu o ściance od 0,5 do 3,5 mm.

357

DALSZY CIĄG NARADY GOSPODARCZEJ *).

Dwa posiedzenia: ranne i wieczorowe w d. 29 lutego poświęcone były rozważeniu polityki kredytów gospodarczych, przyczem posiedzenie ranne zagał premier p. Grabski, podkreślając, że program działalności przyszłego Banku Polskiego jest odmienny od programu P.K.K.P. i musi również różnić się w sposobie postępowania od dawnego Banku Polskiego. Następnie prezes Komitetu Organizacyjnego Banku Polskiego i Rady Nadzorczej P.K.K.P. senator St. Karpiński przytoczył cyfry, które miały dowieść znakomite zwiększenie się kredytów w P.K.K.P. pomiędzy 1.I i 20.I.1924 r., poczem stwierdził, że obecnie już P.K.K.P. nie przyznaje kredytów w takich formach, jakich nie przewiduje statut Banku Polskiego, a więc przede wszystkim kredytów towarowych. Na tle tego kategorycznego oświadczenia potoczyła się żywa dyskusja, w której uczestniczyli pp. Gerlicz, prof. Kostanecki, Peretz, minister Ludkiewicz, nie zgadzający się z wywodami, wynikającymi z cyfr przytoczonych przez

p. Karpińskiego, poseł Nader, dyr. Surzycki, dyr. Sągajło, inż. Drzewiecki, A. Chłapowski, J. Rudnicki, H. Sliwiński, St. Kempner, zaś na posiedzeniu wieczorowym: J. Gościcki, prof. Brzeski, E. Natanson, poseł Jaroszyński, prof. Rybarski i minister Kiedroń. Wszyscy mówcy zgodnie stwierdzili, że nie ma potrzeby, by tempo likwidacji P.K.K.P. było przyśpieszane i by w okresie likwidacyjnym zastosowywać zasady statutu Banku Polskiego. Przeciwnie, kryzys obecny wymaga, by życie gospodarce oparto się na kredytach, udzielanych liberalnie przez P.K.K.P. nie krępując się zasadami działalności przyszłej Banku Polskiego. Argumenty te jednak nie przekonały p. senatora Karpińskiego, który w przemówieniu końcowym podkreślił konieczność klasycznej linii postępowania już dziś w polityce P.K.K.P. i Banku Polskiego.

Posiedzenia w d. 4 marca przeznaczone były dyskusji nad zagadnieniem równowagi bilansu handlowego. Posiedzenie ranne zagał p. premier Grabski stwierdzeniem, że bilans płatniczy Polski mało odbiega od bilansu handlowego. Pomimo, że statystyka za 10

*) Patrz „P. M.“ № 9 z d. 1.III.1924 str. 41.

pierwszych miesięcy 1923 r. stwierdza 10% przewyżkę wartości towarów eksportowanych (1 021 000 000 fr. zł.) nad importowanymi (920 000 000 fr. zł.), należy zaznaczyć, że obydwie cyfry dla państwa tak dużego jak Polska są małe.

Następnie szereg mówców oświetlał poszczególne czynniki, wpływające na bilans handlowy. Przemawiali pp. Łempicki, prof. Krzyżanowski, S. Kempner, E. Natanson, prof. Brzeski, Diamand, W. Sagajłło, prof. Taylor, J. Gościcki, P. Drzewiecki, min. Kiedroń, zaś na posiedzeniu wieczorowym pp. Peretz, Rybarski, sen. Buzek, prezes Stefczyk, dyr. Okolski i Ringman. Przedyskutowano aktualną sprawę wysokich opłat paszportowych, kwestje: opłat wywozowych, polityki celnej, ułatwień eksportowych, podatku węglowego, taryf eksportowych, ceł zbożowych, zwiększenia produktywności i znaczenia produkcji gospodarstw rolnych średnich i drobnych.

Ostatnie wreszcie posiedzenie w d. 5 marca zajęło się sprawą bezrobocia, które w zagajeniu p. premier Grabski określił, jako nie bardzo dotkliwie. Twierdzenie to poparł p. minister Simon, zaznaczając, że w ostatnim tygodniu liczba pełnych bezrobotnych wynosiła 114 000. Następna dyskusja miała ożywiony, czasami namiętnie polemiczny charakter. Przemawiali pp. Kempner, Krzyżanowski, poseł Waszkiewicz, który stwierdził, że bezrobocie nie jest małym, gdyż oprócz całkowicie bezrobotnych, pozostali robotnicy zatrudnieni są tylko w 50%. Następnie poseł Gdyk zwrócił uwagę na wymawianie pracy robotnikom na skutek zredukowania udzielonych już dawniej zamówień kolejowych. P. H. Śliwiński zanalizował kwestję mieszkaniową i robót publicznych; zagadnienia te pogłębił w następstwie inż. P. Drzewiecki. Poseł Moraczewski przypisuje przyczynę redukcji pracy w fabrykach złej woli przemysłowców, przeciwko czemu zaproponował p. Heyman, stwierdzając poprawę w przemyśle bawełnianym. Prof. Kempner i poseł Żuławski położyli nacisk na prawidłowym postawieniu kredytów, co gorąco poparli: dyr. Okolski, przypominając dyskusję i wynik jej w sprawie kredytowej, i p. E. Natanson. Premier p. Grabski, reasumując dyskusję, stwierdził, że narady wykazały niedostateczność kredytów dotychczasowych, konieczność ich zwiększenia i że zagadnienie to będzie przedmiotem szczególnej rozważki i usiłowań rządu.

ZAPISY NA AKCJE BANKU POLSKIEGO.

Zarząd Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych rozesłał do wszystkich członków Związku formularz zgłoszenia subskrypcyjnego na akcje Banku Polskiego z wezwaniem do zapisów, w którym zawiadamia pod datą 4 marca, że uzyskał przyrzeczenie kredytów miejscowych na warunkach następujących: 40% należności za subskrybowane akcje należy wpłacić gotówką w walutach mocnych, złocie lub markach polskich, pozostałe 60% — weksłami dolarowymi z terminami płatności: 1 maja, 1 czerwca i 1 lipca 1924 r. po 20% subskrybowanej sumy w każdym z terminów.

Zarząd Związku prosi usilnie członków o pośpiech w zgłaszaniu zapisów, aby mógł przedstawić jaknajprędzej Komitetowi Organizacyjnemu Banku Polskiego zapis grupowy.

ZNIZKA TARYFY PRZEWOZOWEJ DLA TOWARÓW EKSPORTOWANYCH.

Ministerstwo przemysłu i handlu zawiadamia komunikatem w № 52 „Monitora Polskiego“ z d. 3 marca r. b., że ministerstwo kolei żelaznych zgodziło się za-

prowadzić od dnia 1 marca r. b. ulgi taryfowe na wywóz zagranicę niektórych wyrobów, wymienionych w komunikacie.

Przemysł metalowy zainteresowany jest w taryfie wyjątkowej № 1 na wywóz wyrobów z żelaza i stali. Taryfa ta, obowiązująca dotychczas tylko w kierunku do Rumunii i Gdańska, zostaje rozszerzona na wszystkie stacje graniczne, oddalone od stacji nadawczej powyżej 200 km.

Zastosowanie taryfy ulgowej № 1 daje znaczną ulgę przy większych odległościach. Tak np. za ładunek 10 tonnowy na odległość 300 km. płacono się dotąd 190 fr. zł., płacić się będzie od 1. III. — 145 fr. zł.

NOWA TARYFA OPŁAT STEMPLOWYCH.

Od d. 1 marca r. b. obowiązuje nowa taryfa opłat stempłowych, ogłoszona w № 19 „Dz. Ust. R. P.“. Podane w № 6 „Przemysłu Metalowego“ z r. b. opłaty stempłowe ulegają następującym zmianom (w tysiącach marek pol.).

Pozycje	Do 1. III. 1924 tys. marek	Od 1. III. 1924 tys. marek
2, 3a, 4a, 13a	45 000	64 000
3b, 3c, 13b	9 000	12 800
8c, 20	2 700	3 800
16, 17	1 260	1 790
19b	900	1 780
8b	540	770
19a	360	510
8a	180	260
10a	90	130

Sumy podane w tekście pozycji 8a i 8b zmieniają się w następujący sposób: zamiast 18 milionów będzie 26 milj., zamiast 180 milj. — 260 milionów.

OSTATNI WSKAŹNIK DROŻYŹNIANY.

Komisja do badania zmian kosztów utrzymania przy G. U. S. na posiedzeniu d. 3 marca r. b. ustaliła, iż koszt utrzymania w Warszawie w drugiej połowie lutego r. b. w porównaniu do pierwszej połowy tego miesiąca obniżył się o 0,23%.

ODEZWY ZJEDNOCZONYCH POLSKICH PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH S. A.

Zwracamy uwagę naszych czytelników na załączone przy dzisiejszym numerze dwie odezwy Spółki Akcyjnej „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi“.

ZARYS EKONOMJI POLITYCZNEJ.

Pod tym tytułem wyszła świeżo z druku praca prof. Zygmunta Straszewicza. Zanim damy obszerniejsze sprawozdanie o tej niepospolitej książce w jednym z następnych numerów „Przemysłu“, zaznaczamy na tem miejscu, że różni się ona bardzo od dotychczasowych podręczników ekonomji politycznej, wydanych w języku polskim. Autor posługuje się w niej przy tłumaczeniu praw ekonomicznych nader przejrzystą metodą poglądową, przy pomocy wykresów, które zastępują z doskonałym skutkiem dotychczas używaną i nieraz mętłą dialektykę.

Książka jest napisana nadzwyczaj przystępnie; znany talent popularyzatorski autora uwydatnił tu się w całej pełni. Polecamy ją gorąco naszym czytelnikom. Przeczytanie jej wyjaśni nie jedno zagadnienie ważne doby współczesnej, rozwieje nie jeden przesąd ekonomiczny, krzewiący się bujnie, nawet w sferach rządzących, na gruncie ignorancji lub uprzedzeń stronicznych.

Książka wyszła nakładem Banku dla Handlu i Przemysłu, któremu winszujemy czynu obywatelskiego. Książka jest bardzo tania.

WARTOŚĆ PRODUKCJI POLSKIEGO PRZEMYSŁU NAFTOWEGO.

Podczas układów o przedterminową spłatę zaliczki i rat podatku majątkowego w grudniu r. ub. została ustalona, jak podaje „Nafta”, wartość produkcji zrzeszonego przemysłu naftowego w Polsce na sumę 128 325 000 franków złotych w r. 1923. Wartość ta jest więc niższą od wartości produkcji zrzeszonego polskiego przemysłu metalowego, która w roku 1923 wynosiła około 160 milionów fr. zł.

STAN PRZEMYSŁU METALOWEGO W R. 1924-ym.

W tej sprawie Urząd Warszawskiego Wojewódzkiego Wydziału Przemysłowego skierował do Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych kwestjonariusz. Przytaczamy poniżej pytania i udzielone na nie przez Związek odpowiedzi, które nie mogły być ujęte w liczby, gdyż ankieta doroczna P. Z. P. M. nie została jeszcze zakończona.

1. *Sprawa zaopatrzenia w surowce i środki produkcji.* Przemysł metalowy przetwórczy odczuwa dotkliwie drożyznę podstawowych surowców w kraju: surowki żeliwnej i koks dla swoich odlewni, jak również produktów walcowni—żelaza i stali. Ciężar ochrony celnej hutnictwa krajowego spada całkowicie na przemysł metalowy przetwórczy, który z tego powodu staje się niezdolny do konkurencji z zagranicą nietylko przy eksporcie, ale nawet na własnym obszarze celnym.

2. *Sprawa kredytu bankowego i rządowego.* Kredyt krótkoterminowy jest zupełnie niedostateczny, kredytu na dłuższe terminy niema wcale.

3. *Ochrona celna (czy artykuły zagraniczne współzawodniczą pod względem cen z artykułami wytwarzanymi w krajowych zakładach?)* Wobec krótkiego czasu pracy (46-godzinny tydzień pracy, urlopy i święta) i małej wydajności robotników, (automatyczne podwyżki płac), wobec braku kapitałów obrotowych, braku kredytu i niemożności ścisłej kalkulacji z powodu chłowego pieniądza, obecna ochrona celna staje się niewystarczającą, aczkolwiek w normalnych warunkach zdaje się być dostateczną.

Przemysł metalowy stoi na stanowisku, że ulgi celne na maszyny niewyrabiane w kraju powinny być całkowicie zniesione, gdyż pozbawiają Skarb słuźnego dochodu, w wielu wypadkach faworyzują import i hamują rozwój wytwórczości maszyn specjalnych w Polsce.

4. *Sprawa importu maszyn, niezbędnych do fabrykacji.* Pożądanym kredytem inwestycyjnym (długoterminowym).

5. *Sprawa eksportu wyrobów.* Skutkiem przyczyn podanych pod 2 i 3 eksport jest wysoce utrudniony. Nie mogąc udzielać kredytu swoim odbiorcom wogóle, a zagranicznym w szczególności, przemysł metalowy nie jest w stanie konkurować nawet na rynkach wschodnich i południowych z Czechosłowacją i Niemcami, które takich kredytów udzielają. Wahania waluty polskiej zmuszały do wysokiej kalkulacji w celu uniknięcia strat kursowych i przyczyniały się do utrudnienia eksportu.

6. *Zarobki z 1923 r. Czy zarobki są określone na podstawie dawnych norm, podwyższanych zgodnie z wynikami badań Komisji przy G. U. S., czy też są normowane w jakikolwiek inny sposób i mianowicie jaki.* Do sierpnia 1923 r. płace były wyznaczane przez P.Z.P.M. co miesiąc, w szerokich granicach dla każdej kategorii pracowników, stosownie do stanu zatrudnienia przemysłu, środków obrotowych fabryk i spadku siły nabywczej pieniądza papierowego. Od końca sierpnia, na skutek porozumienia z trzema związkami robotników, stosowane były do końca roku podwyżki automatyczne płac 2 razy na miesiąc, ściśle podług wskaźnika drożyznianego.

7. *Stosunek robocizny obecnej do przedwojennej.* W końcu roku w wielu wypadkach płace dniówkowe i efektywne zarobki, obliczone na złoto, przekroczyły normy przedwojenne, w szczególności dla robotników niefachowych.

8. *Procentowa wydajność pracy w porównaniu do przedwojennej.* Wydajność pracy obniżyła się znacznie. Liczby procentowe będziemy mogli podać po opracowaniu napływającej obecnie ankiety.

9. *Stopień uruchomienia przemysłu metalowego w 1923 r. w stosunku do przedwojennego i do 1922 r. a) ilość robotników b) produkcja.* Brak jeszcze danych.

10. *Czy trudno o fachowych robotników.* Tak.

11. *Charakter płacy (dzienny, akordowy).* Przeważnie akordowy.

12. *Jak przyjmowani są nowi robotnicy: za pośrednictwem Urzędów Pośrednictwa Pracy, Związków Zawodowych, czy też z wolnej ręki.* Z wolnej ręki.

13. *Jak odbija się na produkcji obecny kryzys gospodarczy w związku z zarządzeniami w celu uzdrowienia waluty.* Zwiększa w wysokim stopniu bezrobocie.

HANDEL POLSKI Z RUMUNJĄ I FINLANDJĄ W I PÓŁROCZU 1923 R.

Z organu ministerstwa przemysłu i handlu „Przemysł i Handel” notujemy kilka ciekawych uwag, dotyczących wwozu i wywozu Polski do Rumunii i Finlandji wyrobów przemysłu metalowego w pierwszym półroczu roku ubiegłego. Ogólna wartość wywozu do Rumunii wyniosła do 45 milionów franków szwajcarskich, w której to sumie wartość wyrobów przemysłu metalowego stanowiła 6 milionów franków t. j. 13%. Z ogólnej sumy 6 milionów fr. przypada na wywóz kotłów i wyrobów kotlarskich 4 miliony franków (67%), wyrobów drobnych z blachy wywieziono prawie za milion franków (15%); na resztę złożyły się maszyny rolnicze (4%), wyroby ślusarskie, z żelaza lanego, ze stopów metali, z żelaza kuto-lanego, wyroby nożownicze, narzędzia rzemieślnicze, drut i gwoździe, maszyny do przędzalnictwa i tkactwa, maszyny elektryczne i t. p. na sumy drobne, bo nie przekraczające 1% — 2%.

Rumunja, jako kraj rolniczy, dostarczyła Polsce przeważnie produktów rolnictwa i związanej z niem hodowlą bydła, przyczem artykuły te stanowiły około 80% wartości całego rumuńskiego importu do Polski, resztę zaś — przetwory naftowe.

Co do wywozu do Finlandji, to zaznaczyć należy, że wywóz ten za 10 miesięcy roku ub. osiągnął cyfrę 26 milionów franków szwajcarskich, przyczem wyroby metalowe wyniosły zaledwie około 3% ogólnego wywozu. W tym samym okresie czasu Finlandja wwoziła do Polski papieru i masy papierowej na sumę 1 300 000 franków szwajcarskich.

PRODUKCJA ŻELIWA I STALI W ANGLJI W LATACH 1922 I 1923.

Ogólna produkcja żeliwa w Anglji wynosiła:

W r. 1922 . . . . . 4 902 300 t.

„ „ 1923 . . . . . 7 438 500 „

Produkcja stali wykazała następujące liczby:

W r. 1922 . . . . . 5 880 600 t.

„ „ 1923 . . . . . 8 488 900 „

WYWÓZ WYROBÓW ŻELAZNYCH Z BELGJI.

Ostatni brukselski zeszyt „Moniteur des Interêts Matériels” z dn. 28 lutego b. r. podaje interesujące liczby, ilustrujące rozwój wywozu wyrobów żelaznych z Belgji, łącznie z Luksemburgiem, za ostatnie dwa lata ubiegłe. Podajemy je poniżej (w tonnach):

Wyroby	R. 1922	R. 1923
Belki żelazne	177 702	198 223
Szyny	166 366	203 786
Blacha	143 031	200 022
Żelazo kątowe i walcowane spec. nie wymienione	803 787	1 129 335
Gwoździe	37 432	67 585
Maszyny żelazne i stalowe	48 178	51 316
Wagony	26 674	34 995
Cynk ciągniony lub walcowany	48 025	449 407

